

STARÉ ČESKÉ BÁJE A POVĚSTI II.

EDUARD PETIŠKA

Obsah

<i>Tiráž.....</i>	<i>5</i>
<i>Staré české báje a pověsti II.</i>	<i>6</i>
<i>Věnování.....</i>	<i>7</i>
<i>NA PRAHU NOVÉHO VĚKU</i>	<i>8</i>
<i>HLEDÁNÍ POKOJNÉHO ČASU.....</i>	<i>10</i>
<i>MY JSME TVOJI PÁNI.....</i>	<i>14</i>
<i>MSTITEL.....</i>	<i>17</i>
<i>O HAVÍŘSKÝCH OSUDECH</i>	<i>20</i>
<i>O KRÁLI, KTERÉMU ŽIVOT PŘÍLIŠ POSPÍCHAL</i>	<i>25</i>
<i>Z ČASŮ TURECKÉ VOJNY.....</i>	<i>29</i>
<i>O HABSBURSKÝCH PANOVNÍCÍCH.....</i>	<i>32</i>
<i>CÍSAŘ V PRAZE</i>	<i>35</i>
<i>KOUZELNÍCI NOVÉHO VĚKU</i>	<i>38</i>
<i>Z RUDOLFÍNSKÉ PRAHY</i>	<i>41</i>
<i>CÍSAŘŮV KONEC.....</i>	<i>44</i>
<i>O FAUSTOVI</i>	<i>46</i>
<i>O PÁNECH Z ROŽMBERKA</i>	<i>49</i>
<i>O VELIKÉM RYBNÍKÁŘI</i>	<i>51</i>
<i>O DVOJÍ SPRÁVEDLNOSTI.....</i>	<i>54</i>
<i>O ZÁMECKÝCH PANÍCH</i>	<i>56</i>
<i>O LOUPEŽNÍCÍCH VE SLEZSKU A NA MORAVĚ</i>	<i>59</i>
<i>DVEŘE A POČÁTEK NEŠTĚSTÍ.....</i>	<i>62</i>

BRATR A SESTRA	65
OKRÁLI JEDNÉ ZIMY.....	68
PO BITVĚ.....	73
TRESTY.....	76
O NEBEZPEČNÝCH DOBRODRUŽSTVÍCH PANA HARANTA	79
VALDŠTEJN A HVĚZDY.....	82
CIZÍ PÁNÍ.....	85
NÁVRAT	88
DVĚ NOCI V CHEBU	91
O VALDŠTEJNOVĚ HVĚZDOPRAVCI.....	94
ŠVÉDOVÉ	97
O VOJNĚ A VERBOVÁNÍ.....	104
PETROVŠTÍ	106
JANIČÁŘI.....	110
O LÁSCE A PROMĚNÁCH.....	113
O PÁLAVSKÉM VÍNĚ	117
O MĚSTECH	119
ONDRÁŠ	122
ZBOJNICKÉ ČASY.....	126
PŘÍBĚHY ZE SKLA	130
O JAZYKU TOUHY	134
ZÁMEK POVĚSTÍ	137
Historická data, která mají vztah k příběhům knihy	139
Edice	143
Další Petiškovy knihy.....	145

Tiráž

Eduard Petiška

Staré české báje a pověsti II.

V tištěné podobě vychází pod původním názvem Čtení o zámcích a městech, v knize Čtení o hradech, zámcích a městech.

Vydalo Education s.r.o. v roce 2013 jako svou 13. elektronickou publikaci.

education@petiska.cz

Copyright (c) Eduard Petiška 2013

Copyright obálka (c) Jakub Mareš 2013

Editorka: Bc. Lucie Pánová

1. elektronické vydání.

ISBN

978-80-87781-24-1- epub

978-80-87781-25-8 - pdf

978-80-87781-26-5- mobi

Edice sebraných spisů Eduarda Petišky - šestý svazek

Subedice - Báje a pověsti

Vychází jako šestý svazek sebraných spisů Eduarda Petišky. Edice sebraných spisů Eduarda Petišky vychází v elektronické podobě. Řada jeho děl, které vycházejí v této edici, je ale také k dispozici v tištěné podobě.

Informace o dalších knihách Eduarda Petišky naleznete na konci knihy, nebo na:

<https://www.facebook.com/education.cz>

Staré české báje a pověsti II.

Petiškovo vyprávění nás přenáší do prastarých dob, k počátku našich novodobých dějin. Vydejme se na tuto pozoruhodnou a tajemnou cestu. Staré české báje a pověsti byly a jsou klíčové pro utváření naší kulturní identity, pro porozumění současnému stavu a lepší orientaci v pochopení minulého - i možného budoucího - vývoje.

PhDr. Eduard Petiška (14. května 1924 Praha – 6. června 1987 Mariánské Lázně) byl český básník, romanopisec, povídkář, novelista, autor knih pro děti a mládež, dramatik, teoretik dětské literatury a překladatel, otec spisovatele Martina Petišky. Autor více než devadesáti titulů, oslovující už pátou generaci čtenářů. Jeho knihy byly přeloženy do několika desítek jazyků.

Věnování

MINULOST JE V POHYBU

MEZI PŘÍTOMNOSTÍ

A BUDOUCNOSTÍ

P A M Á T C E

ALOISE JIRÁSKA

ZIKMUNDA WINTRA

AUGUSTA SEDLÁČKA

SVÉMU SYNU

MARTINOVÍ

A VŠEM,

KDO MAJÍ RÁDI

ZEM, Z KTERÉ VYŠLI.

NA PRAHU NOVÉHO VĚKU

*Pršelo, když jsem listoval ve staré knize,
a žlutý soumrak zbarvil
dlouhé oštěpy deště,
takový prastarý déšť, který se snášel už na hlavy předků
a staletí putoval k nám.
Jednou měl barvu medu a jednou krve.
A když jsem otevřel okno, pádil oblohou černý kůň,
řítíl se kupředu bez jezdce,
obrovský, volný, s vlající hřívou,
dusání kopyt se vznášelo v dešti,
stráně je vracely, věže i řeka.
Kam pádí ten kůň a kdo byl ten jezdec?
Dusání kopyt se prodírá deštěm,
ještě je, ještě, teď ještě...
To buší tvé srdce.
Hluboko v nás
živý krok dávno ztracených jezdců.
Kam pádí ten kůň a kdo byl ten jezdec?*

Otevírají se příběhy starého Českého království. Otevírají se na samém prahu novověku a otevírají se tiše a zdráhavě. Jako by staří letopiscové tajili dech při zapisování osudů lidu našich zemí.

Do Čech, na Moravu a do Slezska se ve staletích, o kterých budeme vyprávět, vrací znovu a znovu válka. Ozbrojení jezdci znovu a znovu zadupávají zrající klasy do půdy a za noci vlají k temné obloze prapory požárů. A duní bubny bitev a duní bubny poprav. Nebyla to šťastná staletí.

Český král Jiří Poděbradský zemřel na samém začátku jara, náhle jako květ, který předběhl svůj čas a byl zaskočen mrazem.

V Jiřím z Poděbrad zemřel poslední český král českého rodu. Zemřel husitský král, kterému prý byl kmotrem Jan Žižka z Trocnova. Jiří z Poděbrad odešel v ranní hodině, kdy se rodí den a ze tmy zvolna vystupují obrysy věcí. Ale světlo, které vycházelo, nepřinášelo jasno do pohnutých dob.

Zástupy pražského lidu chtěly naposledy spatřit svého krále a rozloučit se s ním. V dlouhých průvodech proudily do královského dvora. Do městského sídla českých králů v Praze, kde byl Jiří Poděbradský vystaven. Tu ležel král, který nikomu neodepřel slyšení a spravedlnost. Ale už neslyšel. Tu ležel král, který nerad viděl zbytečné prolévání krve. Ale už neviděl. Tu ležel král, který hledal mír pro všechny národy. Ale našel jej nyní jenom pro sebe.

Po dva dny mýjely mrtvého krále průvody lidu, tiše a smutně, se slzami v očích. Třetího dne byl pochován v královské hrobce na Pražském hradě v chrámu svatého

Víta. Příběh králova života se uzavřel. Ale příběhy země se nepřestávaly otevírat, jako okna, která očekávají sluneční pohodu.

HLEDÁNÍ POKOJNÉHO ČASU

*Mezi listy starých knih šumí moře,
ze Španěl vyplouvá muž jménem Kolumbus,
tři malé plachetnice si razí cestu
k neznámé pevnině a k neznámému věku.
Mezi listy starých knih mlčí hvězdnatá noc,
muž jménem Kopemík začíná tvrdit,
že země se otáčí kolem slunce.
Zeměkoule dostává pravdivější podobu i směr.
Ale cesty jsou plné praporců a korouhví
a řinčí kovová ostří
s takovou péčí vykovaná pro smrt.
Nový věk nový věk — štěkají kovadliny.
Králové uvěří až poslední,
že je země kulatá
a že se otáčí.*

Jiří z Poděbrad zemřel a české země neměly panovníka. I byl tu syn polského krále, Vladislav Jagellonský, kterého si přála část české šlechty a za svého života i Jiří Poděbradský.

I byl tu uherský král Matyáš Korvín, kterého si přála jiná část české šlechty.

Bylo zapotřebí rozhodnout a rozhodnout mohl jen sněm.

Už se sjíždějí čeští páni na sněm do starého a slavného města Kutné Hory a každého doprovází ozbrojená družina. Páni se sjeli a město naplnilo patnáct tisíc panských ozbrojenců. Jaká starost o jejich výživu, jaká starost o píci pro spoustu koní. Kutnou Horou vanul květnový vítr plný ruchu a shonu.

A pánové na sněmu se radili a přeli se.

„Zvolme si za krále polského Vladislava," přimlouvali se přívrženci polského trůnu, „mezi českým a polským národem trvá dávné přátelství a naše jazyky jsou příbuzné. Cožpak není Vladislav bezúhonný a ušlechtilý? A bude-li třeba, jeho otec, polský král Kazimír, pomůže české koruně penězi i vojskem."

„Zvolme si za krále uherského Matyáše," volali páni, kteří stranili uherskému vladaři. „Matyáš je sice rodem z Uher, ale Čechy ho vychovávaly v mravech a také rád česky mluví."

I vychvalovali ti páni Matyášovu lásku k českému národu, slibovali spravedlivou vládu a dovolávali se toho, že Čechy a Uhry patří k sobě. Tomu prý učí příroda i dějiny. A Matyášovi odpůrci označují uherského krále jako úhlavního vraha českého národa. To on nedodržel žádnou smlouvu, to jemu jde jenom o osobní zisk.

Mocné volební potýkání některé pány rozladilo tak, že opustili sněm.

A nežli se týden s týdnem sešel, byl v Kutné Hoře ve Vlašském dvoře přijat za českého krále syn polského krále, Vladislav.